

15.6.2026

Opetusministerille:

Asia: Lausuntopyyntö koulujen ja oppilaitosten loma-aikoja koskevasta muistiolounnoksesta

Viite: Lausuntopyyntönne 22.5.2026, diaarinumero VN/15678/2026

Lausunnolla olevat esitykset perusopetuksen kesäloman siirtoon

Lausunnolla olevassa muistiossa ja lausuntopyynnössä esitetään perusopetuksen loma-aikoja muutettavaksi kahdella tavalla. Kummassakaan esityksessä vanhempien tai oppilaiden lomapäivien määrä ei muuttuisi ja myös oppilaiden koulupäivien määrä pysyisi samana kuin nyt. Se, mikä muuttuisi esityksen seurauksena, on kesäloman alku ja loppu sekä kevätlukukauden lomapäivien määrä.

Malli 1: Kesäloma alkaisi kaksi viikkoa myöhemmin eli vasta viikon 24 viimeisenä arkipäivänä nykyisen viikon 22 sijaan. Näistä kahdesta kesäloman alusta poistuvasta viikosta toinen siirrettäisiin kesäloman loppuun. Koulutyö säädettäisiin alkamaan elokuun puolivälin jälkeen, aikaisintaan ensimmäisenä arkipäivänä viikolla 34. Toinen kesäloman alusta poistettava viikko siirtyisi huhtikuun loppuun, jossa olisi uusi vähintään viikon kestoinen kevätloma. Esityksen mukaan se olisi viikolla 17 tai 18, sillä kunnat voisivat päättää lomaviikon tarkemmasta toteutusajasta ja halutessaan pidentää kevätloman kestoä.

Malli 2: Toisessa, vain lausuntopyynnössä kerrotussa mallissa, koulutyö päättyisi myös kesäkuussa viikon 24 viimeisenä arkipäivänä. Ero muistiossa olevaan malliin on siinä, että kesäloma jatkuisi elokuussa pidempään koulutyön alkaessa aikaisintaan viikon 35 ensimmäisenä arkipäivänä. Tämä olisi mahdollista, koska kumpikin kesäkuun alusta siirretyistä lomaviikoista siirtyisi elokuulle ja mallissa 1 olevan kevätloman tilalle tulisi yksi lomapäivä helatorstain yhteyteen.

Millaisia vaikutuksia näkisitte aiheutuvan koulutusjärjestelmälle, mikäli perusopetuksen loma-ajat muutettaisiin mallin esittämällä tavalla?

Toteamme aluksi, että aiemmissa selvityksissä eikä tässä muistiossa ole esitetty perusopetuksen lomakäytännön muuttamiselle pedagogisia perusteluja tai tutkimusnäyttöä. Muistiosta puuttuvat myös lapsivaikutusten arviointi sekä arviot muutosten vaikutuksista oppimiseen. Näin laajaa koulutusjärjestelmää koskevaa muutosta ei tule tehdä ilman tutkimusperustaa tai koulun arjesta nousevia, selkeästi tunnistettuja tarpeita, joita nyt ei ole.

15.6.2026

Esityksen vaikutukset koulutusjärjestelmään olisivat merkittävät.

Ensinnäkin lomien muuttamista ei voida tehdä ainoastaan perusopetukseen, vaan vastaava muutos on tehtävä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa sekä toisella asteella. Muuten esityksen keskeinen tavoite perheiden yhteisestä kesälomasta ei toteudu, sillä käytännössä perheissä on samanaikaisesti eri koulutusasteilla olevia lapsia.

Vastaava muutos on tehtävä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa sekä toisella asteella myös esimerkiksi siksi, että usein niillä on yhteisiä koulukuljetuksia, yhteiset opiskeluhuollon palvelut, siivous- ja ruokahuolto. Lisäksi yläkoululla ja lukiolla on monissa kunnissa yhteiset opettajat, ammatillisella- ja lukiokoulutuksella yhteisiä opiskelijoita kaksois- ja kolmoistutkinnon suorittajissa sekä koulutuksen järjestäjiä, jotka järjestävät sekä lukio- että ammatillista koulutusta.

Erikseen on otettava huomioon, että kun perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen loma-ajat muuttuvat, on myös nivelvaiheessa olevan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen eli TUVA:n loma-aikojen muututtava.

Toiseksi varhaiskasvatuksessa palvelutarve kasvaa, kun mallin 1 mukainen yhden viikon nykyistä lyhyempi kesäloma lyhentää suurella todennäköisyydellä myös perheen varhaiskasvatuksessa olevien lasten kesälomaa. Lapsi olisi viikon enemmän kesällä päiväkodissa. Lyhyempi loma vaikuttaa lasten palautumiseen ja lepoon. Keväälle esitettyjen lomapäivämuutosten seurauksena lapset saattavat olla myös aiempaa epäsäännöllisemmin varhaiskasvatuksessa.

Kolmanneksi perusopetuksessa esitys kohdistuisi lukuvuoden kuormittavimpaan ajankohtaan. Kevätlukukauden loppuun kasautuvat keskeiset opetussisällöt, kertaaminen ja arviointi. Jo nyt kevät on rikkonainen pääsiäisen, helatorstain ja vapun takia, ja tähän ajanjaksoon sijoitettu uusi lomajakso lisäisi työn pirstaloitumista ja kuormitusta.

Lisäksi valon ja lämmön lisääntyessä osa oppilaista käy levottomaksi, eikä jaksa keskittyä. Osassa kouluista ja oppilaitoksista on riittämätön ilmanvaihto ja luokahuoneet kuumenevat. Näin ollen esitetty muutos ei tue oppimista eikä jaksamista.

Vaikutukset ulottuisivat myös koulutusjärjestelmän keskeisiin nivelkohtiin. Perusopetuksen päättöarvioinnin siirtyminen viivästyttäisi toisen asteen yhteishakua, pääsykokeita, opiskelijavalintojen aikatauluja ja opiskelupaikkojen vastaanottamista.

Muistiossa on tunnistettu nämä samat vaikutukset koulutusjärjestelmään ja siinä todetaan, että ”Käytännössä tulokset (yhteishaku) julkaistaisiin kesäkuun loppupuolella, opiskelupaikat otettaisiin vastaan viimeistään heinäkuussa ja varasijoilta hyväksyminen päättyisi elokuun lopussa tai syyskuun alussa.”

15.6.2026

Tämä ketjuvaikutus siirtyisi edelleen korkea-asteelle hakeutumiseen. Muistion mukaan perusopetuksen loma-ajat eivät lähtökohtaisesti vaikuttaisi ylioppilastutkinnon kokeiden aikatauluihin, mutta olemme tästä eri mieltä. Vaikka koepäivät mahdollisesti pystyttäisi pitämään samassa aikataulussa, aiheuttaisi niiden arviointi haasteita. Opettajien ollessa pääsiäislomalla tai uudella kevätlomalla, ei kokeita korjata. OAJ:llä on KT:n kanssa muun muassa yhteinen näkemys, ettei työnantajalla ole direktiovaltaa määrätä opettajalle työtehtäviä pääsiäisen pyhäpäiviksi. OAJ katsoo, että lukion opettajilla on oltava oikeus myös uuteen kevätlomaan, johon osa heidän kesälomastaan siirrettäisiin, eikä tuona aikana voida määrätä korjattavaksi ylioppilaskokeita.

Siksi, vaikka itse koe tehtäisiin nykyisellä aikataululla, niiden arvostelun saaminen valmiiksi ei toteutuisi nykyisellä aikataululla, vaan siirtyisi myöhemmäksi. Tämän seurauksena muutoksilla olisi vaikutuksia myös korkea-asteen koulutukseen hakeutumiseen, mikä olisi siirrettävä myöhäisempään ajankohtaan.

Lukiossa niiden opiskelijoiden osalta, jotka suorittavat lukiokoulutuksen kolmessa vuodessa ja panostavat ylioppilaskirjoituksissa kevään ylioppilaskirjoituksiin, koulutyö päättyy keväällä myöhemmin ja se lyhentää perinteisessä mielessä tutkinnon kokeisiin valmistautumisaikaa.

Muutoksella olisi vaikutusta myös lukio-opetuksen järjestämisen rakenteisiin ja sisältöihin. Syyslukukauden myöhempi aloittaminen aiheuttaisi tilanteen, jossa nykyisin yleisen käytännön mukaisesti toteutettavat kertaavat opintojaksot olisivat pahasti kesken syksyn tutkintokerran alkaessa. Tämä käytännössä estäisi nykyisen kaltaisten ns. kertauskurssien järjestämisen syksyn ensimmäisessä periodissa. Eri koulutuksen järjestäjillä on erilaisia valinnaisia opintojaksoja sijoitettuna tutkintokertaa edeltäviin opintojaksoihin ja esitetyllä tavalla toteutettuna vaikutus näiden osalta olisi 1. periodissa huomattava. Tällöin kertaavat opintojaksot tulisi suorittaa jo kevään viimeisen periodin aikana, joka näin pakottaisi aikaistamaan tiettyjä opintoja aiheuttaen edelleen lisäkuormitusta opiskelijoille.

OAJ huomauttaa, että asiassa tulee lisäksi huomioida syksystä 2029 alkavan taito- ja taideaineen kokeiden valmistavan näyttöjen järjestäminen sekä siihen eri oppiaineissa liittyvien näytön YTL:n valmistelussa suunniteltu ennakkomateriaalien julkaisuaikataulu (2-4 viikkoa oppiaineesta riippuen).

Lisäksi esitys voi käynnistää laajempia muutoksia koko lukuvuoden rakenteeseen. Kunnat voisivat alkaa muokata syys-, joului- ja hiihtolomien ajankohtia keskenään eri tavoin, mikä lisäisi alueellista eriytymistä ja heikentäisi ennakoitavuutta perheille. Esimerkiksi kunta voi jatkossa haluta houkutella lapsiperheitä asumaan sinne sillä, että kunnassa koululaisten hiihtoloma ei ajoittuisi samaan kalliiseen ruuhka-aikaan kuin muissa kunnissa. Tai osa kunnista voi perua hiihtoloman kokonaan ja siirtää sen kesä- tai joululoman jatkoksi, jos huhtikuulla on viikon kevätloma. Tai yhdistää hiihtoloman kevätlomaan, jolloin se on kahden viikon pituinen.

E erityisen haastava mallin 1 viikon lyhyempi kesäloma olisi rehtoreille. Rehtorit sekä koulujen kansliahenkilökunta jatkavat pääsääntöisesti nykyisin töissä juhannukseen

15.6.2026

asti. Lukioissa rehtori on usein juhannuksen jälkeisenkin viikon töissä, koska silloin on vielä aikaa ottaa yhteishaussa osoitettu paikka vastaan. Rehtorit palaavat yleensä töihin noin viikkoa ennen koulun alkua. Mikäli koulussa on rekrytointeja käynnissä, rehtoreiden loma saattaa jakautua vielä pienempiin pätkiin myös sen johdosta, että valitut henkilöt peruvatkin tulonsa ja tarvitaan uusi valinta. Kesäloman lyhentyminen ja lukuvuoden muutokset pirstaloisivat rehtoreiden lomiam entisestään, mikä vaarantaa rehtoreiden jaksamista.

Millaisia vaikutuksia näkisitte aiheutuvan muille toimialoille / edustamallanne toimialalle, mikäli perusopetuksen loma-ajat toteutettaisiin mallin esittämällä tavalla?

Esitetyt muutokset olisivat vaikutuksiltaan laaja-alaisia ja ulottuisivat merkittävästi perusopetusta laajemmalle. Kyse ei olisi pelkästään lainsäädäntömuutoksesta, vaan muutokset edellyttäisivät myös työmarkkinaosapuolten välisten sopimusten uudelleen sopimista, sillä oppilaiden lomien lisäksi muuttuisi laajasti varhaiskasvatuksen ja koulutuksen parissa työskentelevien eri ammattiryhmien työ- ja lomapäivien määräytyminen. Muutoksilla olisi suoria vaikutuksia muun muassa kuntien sivistyspalveluihin, aamu- ja iltapäivätoimintaan, opiskeluhuoltoon, koulukuljetuksiin sekä koulujen siivous- ja ruokapalveluihin, koska näitä palveluita on oltava tarjolla jokaisena koulupäivänä.

Perheitä, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia, on Suomessa noin 550 000. Siksi muutoksella olisi suora heijastevaikutus kaikille muillekin aloille, koska vanhemmat haluavat ajoittaa lomansa lasten lomien kanssa samaan aikaan. Ellei näin tapahtuisi ja tästä saataisiin sovittua sopimuksin, ei esityksen päätavoite perheiden paremmasta mahdollisuudesta yhteiseen kesälomaan toteudu.

Kun kesälomaa lyhennetään viikolla ja sijoitetaan tämä viikko uudeksi kevätlomaksi huhtikuulle, perheiden näkökulmasta esitys todennäköisesti pikemminkin pirstaloisi lomiam kuin yhtenäistäisi niitä. Vanhemmat joutuvat todennäköisesti pilkkomaan vuosilomiaan aiempaa lyhyempiin jaksoihin tai turvautumaan lisääntyvästi vaihtoehtoihin lastenhoitoratkaisuihin. Tällä on suoria vaikutuksia vanhempien palautumiseen, työssä jaksamiseen ja perheiden arjen sujuvuuteen.

Sitä, millainen vaikutus kotimaanmatkailuun olisi sillä, että nykyiset vakiintuneet lomakäytännöt muuttuisivat, ei vielä pysty arvioimaan. Lomien määrä ei kasva, vain lomien ajankohta muuttuu.

Mitä muita yhteiskunnallisia vaikutuksia koulujen kesälomien siirtämisellä voisi näkemyksenne mukaan olla?

15.6.2026

Muistion mukaan kesäloman siirrolla pyritään tukemaan perheiden hyvinvointia vahvistamalla mahdollisuuksia yhteiseen kesälomaan. Näkemyksemme mukaan esitys ei toteuta tätä tavoitetta.

Ensinnäkin uudistus ei paranna kaikkien perheiden mahdollisuuksia yhteiseen lomaan, ellei myös varhaiskasvatuksen ja toisen asteen loma-aikoja muuteta vastaavasti. Monissa perheissä on samanaikaisesti varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella olevia lapsia, jolloin eri rytmissä olevat lomat pikemminkin vaikeuttavat yhteisen ajan järjestämistä.

Toiseksi esitys ei ota huomioon työelämän reunaehtoja. Valtaosalla työssäkäyvistä kesälomakausi ajoittuu aikavälille 1.5.–30.9., ja lomat on porrastettava koko tälle ajalle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että osa vanhemmista joutuu pitämään lomansa jo touko-kesäkuun alkupuolella, jolloin esityksen mukainen peruskoulun kesäloma ei olisi vielä edes alkanut. Näiden perheiden mahdollisuudet yhteiseen lomaan heikkenisivät nykytilanteeseen verrattuna.

Kolmanneksi esitys kaventaa yhteisen kesäloman pituutta. Mallissa 1 oppilaiden kesäloma lyhenisi yhdellä viikolla. Tämä vaikeuttaa lomien yhteensovittamista työpaikoilla, kun aikajana, jolle lomat halutaan ajoittaa, lyhenee. Lisäksi malliin 1 kuuluva kevätloma johtaa siihen, että vanhemmat joutuvat käyttämään vuosilomapäiviä myös huhtikuulle siirrettyyn viikon lomajaksoon. Se heikentää entisestään mahdollisuuksia pidempään yhtenäiseen kesälomaan.

Muistiossa esitetään myös, että uudistus tukisi lasten ja nuorten hyvinvointia keventämällä kevätlukukautta. Näkemyksemme mukaan huhtikuulle siirretty viikon mittainen loma ei kuitenkaan lisää jaksamista tai oppimiskykyä tavalla, joka kompensoisi lukuvuoden pidentämistä kahdella viikolla kesäkuun puolelle.

Emme myöskään näe tarvetta sovittaa suomalaisen koulutusjärjestelmän loma-aikoja nykyistä tiiviimmin yhteen muun Euroopan loma-aikojen kanssa. Tämä voi lisätä segregatiota, koska tällöin ajoitamme kaikki ihmiset samaan aikaan lomalle minkä seurauksena hotellihinnat nousevat pilviin. Esitys voi myös lisätä stressiä loma-aikana, koska kaikkialla on ruuhkaa ja jonoja.

Lisäksi Suomen sääolosuhteet poikkeavat useista muista maista. Täällä valoisin aika on ennen juhannusta ja kesän säät vaihtelevat niin, ettei ole varmuutta siitä, että kahdella viikolla kesäkuusta siirretty loma ajoittuisi nykyistä parempiin sääolosuhteisiin elokuussa. Keskilämpötilojen mukaan vuosina 2024 ja 2025 ei esimerkiksi lämpötilaeroa juuri kesä- ja elokuun kesken ollut.

Mikä on kantanne esitettyyn loma-aikamalliin?

Emme kannata esitettyä loma-aikamallia.

15.6.2026

OAJ on selvittänyt jäsenistönsä kannan ja 78 prosenttia vastaajista ei kannata kesäloman siirtämistä. Vastaajat korostivat, että loma-ajan siirtämisellä olisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia opettajien, rehtoreiden ja oppilaiden jaksamiseen sekä työrauhaan.

Miten suhtaudutte malliin, jossa koulutyö päättyisi kesäkuussa viikolla 24 viimeisenä arkipäivänä, helatorstain yhteyteen lisättäisiin yksi vapaapäivä ja koulutyö alkaisi elokuussa aikaisintaan viikolla 35 ensimmäisenä arkipäivänä, eli huhtikuun loppuun ei otettaisi viikon mittaista lomaa?

Emme kannata esitystä. Perustelut käyvät ilmi lausuntomme muista kohdista.

Muut mahdolliset huomiot muistiosta.

Muistio ei täytä sitä laatutasoa, jota opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelulta perustellusti odotetaan. On hyvän hallinnon periaatteiden vastaista, että näin laajasti vaikuttava asia, jota on selvitetty ja pohdittu vuosikymmeniä, tuodaan heikolla valmistelulla lausunnonle juuri kouluvuoden viimeisellä viikolla.

Muistiossa haikaillaan menneisiin kesälomiin, jotka loppuivat vasta elokuun puolessa välissä. On kuitenkin syytä todeta, että lainsäädäntö koulujen työ- ja loma-ajoista ei ole tältä osin muuttunut. Aiemmin ei ollut viikon mittaista syyslomaa ja koulutyö jatkui heti vuodenvaihteen jälkeen ennen loppiaista. Muutos on syntynyt paikallisesta tahdosta jakaa lomapäiviä tasaisemmin lukuvuoden eri osiin.

Hallitusohjelmassa painotetaan norminpurkua. Tässä esityksessä suunta on päinvastainen. Se lisää yksityiskohtaista ja sitovaa valtakunnallista sääntelyä tavalla, joka kaventaisi merkittävästi opetuksen järjestäjien paikallista päätäntävaltaa. Nykyisin koulujen työajoista päättäminen perustuu paikalliseen autonomiaan, ja valtakunnallisesti säädetään ainoastaan lukuvuoden työpäivien määrästä sekä päättymisajankohdasta. Muut lomapäiviin liittyvät käytännöt ovat muotoutuneet paikallisessa valmistelussa, jossa on kuultu huoltajia, oppilaita ja henkilöstöä. Esitys heikentäisi tätä paikallisdemokraattista liikkumavaraa ja lukitsisi yhden lomajakson ajankohtaan, joka on pedagogisesti ja toiminnan kannalta erikoinen.

Lopuksi toteamme, että muistiossa ei tuoda esille julkisuudessa paljon puhuttua tarvetta siirtää koululaisten kesälomia matkailualan takia. Toteamme silti, että peruskoulun loma-aikoja ei ole tarve muuttaa siksi, että matkailu tarvitsisi lisää työvoimaa. Korkeakoulujen loma-aika on jo nyt toukokuun puolivälistä elokuun loppuun. Myös ammatillisen koulutuksen opiskelijat voivat työskennellä kesä-elokuussa esimerkiksi oppi- tai koulutus sopimuksella.

Matkailualan toive saada kotimaan matkailijoita elokuulle ei myöskään ole oikea peruste siirtää koulujen lomiam. Lapsiperheitä, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia eli peruskoululaisia, on väestöstämme vain noin 550 000. Näin ollen on paljon muita

15.6.2026

ihmisiä, jotka voivat auttaa matkailualaa ja ajoittaa lomansa muuhun ajankohtaan kuin koulujen loma-aikoihin.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Katarina Murto
puheenjohtaja

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja